

Z I D O V

GLASILO ZA PITANJA ŽIDOVSTVA

UPRAVA I UREDNIŠTVO: ZAGREB
ILICA BROJ 31, III. KAT

IZLAZI SVAKOG PETKA
RUKOPISI SE NE VRAĆAJU

PRETPLATA: GOD. 60 D. POLUGOD. 30 D.
ČETVRTGOD. 15 D. POJEDINI BROJ 1.50 D.

Plamsaji mržnje

U punu salu, u kojoj je zagrebački »Makabi« priredio svoju plesnu zabavu, bačene su dvije boce amonijaka; čuo se povik: vatra. Časom zavlada nemir; dvije, tri gospođe se zaprepastile. Još se pravo i nije znalo, što se desilo, i već se ovaj smrhljivi atentat, kome je bio cilj, da uzrokuje paniku i nesreću, svršio tužno i jedno po atentatore. Nije rulja, što se sabrala pred salom, imala kad da provali; mogla je tek da dočeka u svoje krilo one kukavelje, koji su imali da osjete, da i Židovi imaju mišice. Čas, i sve je bilo svršeno; zabava je vedro tekla dalje. Tek policija je još imala da se pozabavi s vitezo- vima zagušljiva vonja; i ona je, izgleda, stvar shvatila olako, sudeći po očinsko blagoj kazni.

Jedne su zagrebačke novine ovo slavno djelo pripisale sporazumnome istupu dviju, inače oprečnih, omladinskih nacionalističkih grupa; međutim, po privatnim izjavama predstavnika tih grupa, nijedna od njih zvanično nije imala učešća u nje- mu, i ne odobrava ga. Ali je zato psiho- loški interesantno pratiti, kako se držala štampa prema ovome događaju. Jedne su ga novine prosto prešutjele (inače se registruje svaka birtijska tučnjava sa periferije grada), druge su ga prosto samo za- bilježile; jedne su pričale o »razbitoj za- bavi«; druge su opet sa puno važnosti tretirale stvar s višeg gledišta i očinski opo- minjale, da se »to ne radi«; treće su, za promjenu, zauzimale »objektivni« stav i osuđivale čin, no nijesu mogle zatomiti refleksija o tome, kako će i objektivni Židov morati da prizna, te Židovi kao cjeli- na nijesu umjeli da sebi pribave simpa- tija. U kratko: novine su se nekako u ne- prilici vrzle, i tek po koja imala je odvaž- nosti, da bez rezerva uzme i osudi stvar onakvom kakva jest: kao razbijački po- kušaj frivolnog antisemitskog ološa. Pri- znajemo; mi nijesmo u stanju nasmoći servilnu zahvalnost, da, općenito, drža- nje štampe nazovemo lojalnim.

Već ranije jedan se privredni polumje- sečnik bavio sa židovskim stvarima, i mi mogosmo konstatovati, sa kakovim se fri- volnim potpunim neznanjem u nas, u ža- rištu kulture, kako se s ponosom naziva Zagreb, smije da piše o židovskim pitanji- ma. Ondje je bila riječ o cionizmu i o ci- onistama, o nacionalnim Židovima, koji da su po tome, što su nacionalni, tuđinski. Tako se piše nakon rata, koji je, kažu, ma- lim narodima donio oslobođenje i koji je, kako se svud, pa i u nas, objavljivalo, ro- dio parolu o jednakosti prava na život svih naroda i o zaštićivanju tih prava.

Tako se piše uoči smrti Wilsona i roden- dana Masaryka. Koliko li je jak i prejak atavizam mržnje, koji ne dopušta nikako, da se iskorijene nacionalistički imperija- lizmi, pojmovi o gospodovnim nacijama i surovi postulati za asimilacijom manjina. »Tudinac« je, kogod ima svoju sopstvenu plemensku notu i hoće da je kultiviše; »tu- dinac«, ko, pored svoje državljanske svi- jesti, proživljava solidarnost krvi. U Hr- vata, Srba, Slovenaca smije da bude ta- kovih, kod kojih svako od ta tri imena po- kriva zasebnu narodnost, tek Židovi su, ako afirmiraju svoju narodnost »tuđinci«. Do kojih će još apsurdna da vodi mržnja pod vidom stvarnih razlaganja? Kako je to kukavno i jedno, da se o nas, jer smo slaba manjina, i samo zato, smije da očese i ignorancija i mržnja! Čovjek bi morao očajavati, kad ne bi bilo na svijetu ljudi, koji podržavaju vjeru u bolje čovječan- stvo.

Od nedavno izlazi u Zagrebu još jedan tobože privredni list, koji se obara na tu- dince »cijoniste«. Falsifikati, tobože iz Tal- muda i Šulhan aruha, u istinu citati iz ha- kenkreuzlerskih njemačkih reakcionarno- nacionalističkih novina, služe tome listu, koji je na najveću sramotu svoj žurnali- stici u našoj kraljevini, da na jedan podao i besraman način izaziva mržnju i antise- mitizam čina, ne žacajući se pri tome (ni kod skupljanja anonsa) ucjenjivačkih me- toda. Razumije se, da ovaj list zakulisnih ljudi misli sve Židove, kad govori o cijo- nistama; niti je Talmud knjiga cionista, niti su poduzeća, na čiji je bojkot taj list pozivao, cionistička. Želi li državni od- vjetnik da se radi morala i razdraživanja na mržnju bavi ovom sramotom, njegova je to stvar, ako ga, možda, od toga ne od- vraća — princip opotuniteta; nama se to gnjuša.

U isto vrijeme sticajem prilika u jed- noj varošici Vojvodine među Nijemcima pojavio se hakenkreuzlerski pokret. I ne- kako u isto vrijeme bivši se potpredsjed- nik Narodne Skupštine u budžetnoj debati bez ikake veze i bez ikakva smisla, ali i bez ičije protivštine, očesao o Židove.

A da stvar ne bude baš sa svim bez — intelektualaca, neki su se medicinari u za- grebačkome medicinskom fakultetu javili svojim antisemitizmom.

I tako, s vremena na vrijeme, regbi za rasonodu, javljaju se glasovi mržnje, »ak- tivizam« u perverznoj formi. Potreba je da se zagalami, da se pluća nadmu, treba da se malo progiba, da se demonstrira. Radi Rijeke, radi potlačene braće u Istri zar? Ne, tu se zamjernim fatalizmom ili dostojanstvenim mirom, kako hoćete, sna- lazimo u neizbježnu sudbinu. Zato se do-

movina spašava napisima »govori hrvat- ski«; hajkom na tuđince namještenike, koji nijesu krivi, što ih nužda tjera za za- radom, gdje im se pruža i kamo ih zovu domaće tvornice i firme; i, napokon, ali najglavnije, pakosnom, ničim neopravda- nom antisemitskom drekom i zagušljivim tekućinama, reminiscencijama iz bratoubi- lačkog rata. Pri tome se ne riskira ni slo- boda, kamo li glava.

Još jedno, kakogod je to najtužnije i najjadnije od svega, nameće se da se kaže pri ovome razmatranju. Nameće se sjeća- nje, da su Hrvati odnosno Jugosloveni Mojsijeve vjere bili oni, koji su izbacili u pamfletima i u novinskim dopisima riječ o cionistama-tuđincima, o odnarođivanju od rodene grude. Od toga sramnoga fakta do svega onoga, što smo gore prikazali, vodi jedna ravna crta. Koja je razlika između jednoga i drugoga? Ima jedna; a ta jest, da nijedna sramota ne može biti veća od ove. Kako su se nekad za objedu ritualnog umorstva, skvrnjenja hostije i otrovanja bunara antisemite pozivale na svjedočan- stva židovskih pokrštenih renegata, tako i ološ s pogromskim instinktima može da citira riječi židovskih intelektualnih začet- nika njihovih čina. I ovo će citiranje, na žalost biti autentičnije nego citiranje Tal- muda i Šulhan aruha... Samo neka ne zaborave ovi jadni Židovi po negaciji, da, kad god je došlo do gusta, antisemitske rulje nisu stigle da ispituju nacionalnu ori- jentaciju svakoga Židova; dostajala im je za raspoznavanje fizionomija. Tek, ustre- ba li, mi imamo i mišice, koje ponos i čast znade čelicititi i staviti u akciju. Bez samo- svijesti i ponosa, a sa pukim dodvorava- njem i drekom o potpunome asimilovanju, oni bi mogli da štetuju od panike, čak i od jedne boce amonijaka...

Naši su živci suviše mirni, a da bismo preuveličali pojave, što smo ih prikazali. Ovi su plamsaji mržnje, koja može i jače da se očituje, ali će za kratko da gasne, jer nema hrane. Tuđinski nijesmo u ovoj zemlji mi, već je tuđinska ova mržnja: »Drang nach Osten« hakenkreuzlerstva i horthyzma.

Reorganizacija cionističkog pokreta

Piše dr. M. Hudes.

1. Nova epoha. Godine 1920. obrati- šte je u povijesti cionističkog pokreta. Ove godine zbio se konačni prelaz iz diploma- skog doba političkih pobjeda i uspjeha u ra- tu u doba sagrađnje, sabiranja realnih sila u Palestini.

Na londonskoj konferenciji 1920. formuli- rao je ovu pojavu Brandeis, jedan od rijetkih

Gottlieb, Kaplanski, Grünbaum, Farbstein, Kaplan, Chajes, de Lieme, Stricker, Levite, Mayer, Mereminski, Goldberg, Šmarja Levin.

Na osobiti interes naišli su izvodi g. Kaplanskog, koji je izvjestio, da Poale Cionrade na tome, kako da izrade program naših konkretnih zahtjeva u Palestini. Govornik prikazao je ponajprije razne gospodarske zahtjeve i mogućnosti, te je zatim prešao na pitanje palestinskog ustava. Naglasio je, da je mehanička primjena demokratije u Palestini nemoguća. Moraju se stvoriti garancije, da Arapi ne iskoriste svoju numeričku premoć na štetu Jevreja.

Većina govornika složila se s Kaplanskim u tome, da egzekutiva mora provesti inicijativniju politiku, no kritički su se suprotstavili pojedinostima njegovih prijedloga.

Eliezer Kaplan (Hitahdul), koji je iz Palestine došao na zasjedanje, prikazao je raspoloženje u zemlji. Rekao je, da je javno mišljenje u Palestini manje sklono javnim raspravama, no tim više konkretnim gospodarskim pitanjima. S tog razloga zahtjeva koncentraciju na gospodarski rad. Saopćava, da radništvo Palestine namjerava Labour Party u Londonu odaslati delegaciju, da zamoli pripomoć u određenim preduzećima obnove palestinskog radništva. Nakon zaključenja političke debate dobio je Sokolov zaključnu riječ, te se svrnuo na razne probleme, koji su iznikli u debati.

Tijekom večernjeg zasjedanja raspravljalo se i o osnutku permanentne političke komisije A. K.-a. Pitanje je nakon odulje debate odloženo, da egzekutiva može spram njega zauzeti stanovište.

Na trećem zasjedanju, koje je održano 5. marla raspravljalo se o Jewish Agency. Sokolov je otvorio debatom, a Lipsky, koji je tek nakon Marshallove konferencije ostavio Ameriku, upotpunio je izvještaj. Pročitana su još pisma dra. Weizmanna i Ruppina. Sjednica je u 13 sati zaključena.

Samuel je voljan, da još 5 godina ostane u Palestini. Poznato je, da je Sir H. Samuel primio dužnost High Comissionera samo na 5 godina. Taj rok ističe god. 1925. Kako »Telesin« javlja, prema privatnim izjavama Samuelovim, voljan je ovaj, da na želju britske vlade još daljnjih 5 godina ostane u Palestini.

Biblioteka prof. Goldziehera nabavljena je za jerusalemsku narodnu biblioteku. Odbor za jevr. univerzu u Jerusolimu nabavio je glasovitu orijentalističku knjižnicu pokojnog prof. Goldziehera iz Budimpešte. Pregovori, koji su trajali nekoliko mjeseci zaključeni su po tajniku egzekutive Izraelu Cohenu. Cohen je pošao u Budimpeštu, da od madžarske vlade ishodi dozvolu za izveženje ove biblioteke. U tom ga je potpomagalo britsko poslanstvo u Budimpešti. Biblioteka koja obuhvaća preko 6000 svezaka, krajem februara odvežena je preko Trsta u Palestinu. Biblioteka prof. Goldziehera najpoznatija je privatna zbirka orijentalist. djela na svijetu. Prof. Golzieher sabrao ih je kroz cijeli svoj život u svim zemljama Orijenta. Obuhvaća sve grane semitske znanosti, u raznim orijentalnim jezicima. Dobro je zastupan arapski i islamski svijet. Sadržaje brojne vrlo rijetke, turske, arapske i perzijske tiske, od kojih imade samo po jedan komad u Evropi. Najvažnija orijentalistička djela prošlog stoljeća također su zastupana. Od osobite su važnosti djela, u kojima su sadržane Goldzieherove bi-

lješke. Osim čisto orijentalističkog odjeljenja sadržaje biblioteka i zbirku jevrejske i biblijske literature te djela moderne jevrejske znanosti.

Osim znanstvene važnosti ove biblioteke za buduću jevr. univerzu u Jerusolimu, htjeli bi naglasiti i njenu kulturno-političku važnost. Kao ponajbolju zbirku arapske znanstvene literature, upotrebljavat će je i Arapi. Jasno je dakle, da ovdje predleži mogućnost kulturne saradnje Arapa i Jevreja, koju bi trebalo i dalje izgraditi. Nema jasnijeg dokaza za nastojanje Jevreja, da se sporazume s Arapima nego činjenica, da žele upoznati njihovu znanost i kulturu. Učenjaci bili su već često najbolji posrednici između naroda.

Turistički broj »Palestine Wecklya«. »Palestine Weckly«, što ga izdaje Haoslel Ltd. u Jerusolimu, izdao je svoj zadnji broj kao »Special Tourist Number«. Posvećen je informaciji onih turista, koji se za ovu sezonu očekuju. Ovo preduzeće uspjele je pomoću brojnih fotografija i uspjelih članaka. Članak »A Visitor in Palestine« od P. Cornfelda u vezi s odgovarajućim slikama upućuje putnike na sve, što je vrijedno za vidjeti. U tom članku naći će svaki putnik podatke o onom, što ga interesira, bila to povijest, religije, arheologija ili umjetnost i priroda. Posebni članak Stacyev pod imenom »Hodočašće po Palestini«, opisuje sva stara historijska zavjetišta Svete Zemlje. Zatim slijedi članak o radu projerusolimskog društva, koje si je stavilo u zadaću, da ušćuva sve stare ljepote Jerusolima, da restaurira stare, rušne zgrade, da osnuje muzeje i biblioteke itd. I. L. Meltzer prikazuje u jednom daljnjem članku sve ono, što Jerusolim danas putniku pruža. Na dvjema stranicama prikazuje American Palestine Real Estate Agency zemljište, što ih na Scopusu i Karmelu prodaje. Slike jevrejskih gospodarskih radnika prikazuju novi kolonizatorni rad, a izvještaj Jewish Cooperative Labour Associationa opći jevrejski rad u zemlji. Kratki interview s prof. Macalisterom daje pregled o najnovijim arheološkim iskopinama.

Za putnike je važna priložena tabela izleta, što ih u zemlji priređuje Association of Jewish Guides of Palestine (udruženje jevr. vodiča). Osim toga sadržaje taj broj spisak svih palestinskih mjesta uz potrebiti tumač.

2000 jevrejskih radnika dobilo dozvolu za useljenje. Palestinska vlada je voljna da 2000 novih radnika dade dozvolu za useljenje. To se tumači time, što je dosadanju nezaposlenost u Palestini uspjele ublažili time, da se nezaposlene uposlilo u nasadama duhana. Novi radnici imali bi se također uposliti kod nasada duhana i kod poljskih radova u proljeću.

Emir Abdulah kod Sir H. Samuela. 28. februara prispio je emir Abdulah u pratnji svog brata Alije, prijestolonasljednika Hedžasa, u Jerusolim, gdje je pregovarao sa Sir H. Samuelom. Već nekoliko dana prije toga pregovarao je Sir Samuel s ministrom predsjednikom i ministrom vanjskih djela Transjordanije i njenim poslanikom u Rimu.

Macdonald o englesko-hedžaskom ugovoru. Na upit Sir Joynson Hicksa izjavio je ministar predsjednik Macdonald, da se pregovori s kraljem Huseinom već dulje vremena vode, no da slabo napreduju. Položaj je po pri-

lici isti, kako ga je prikazao Balduru 2 puta. Joynson-Hicks pitao je dalje, da li imade izgleda, da se pregovori skoro dovrše. Premier je odgovorio, da vlada nastoji, da se pregovori što skorije dovrše, samo su okolnosti još preteške.

Položaj palestinske trgovine u januaru 1924. Karakteristika za januar bile su velike transakcije zlatnog novca. Cijena zlatu porasla je u zadnja 3 mjeseca za 10%; 1. novembra iznašala je LE 4.5 po nuci, a 31. januara LE 5.— po nuci. Zlato se trguje u obliku kovanog novca, koje većinom dolazi iz Sirije. Pošto je izvoz zlata iz Sirije zabranjen, prevaža se u Palestinu, odakle se prodaje većinom u Američke Sjedinjene Države. U januaru iznašala je vrijednost izvoza iz cijele Palestine LE 322.878, dakle najveći iznos, što je do sada postignut. Trajni pad francuske i sirske valute unapredio je trgovinu s ovim zemljama. Pošto je francuska roba još pred 3 mjeseca naručena, donio je pad franka velike dobiti.

Izveženo je iz Jafe za LE 163.254; iz Luda za LE 7.182; iz Haife za LE 147.504; iz Jerusolima za LE 4.938.

U cerealijama trgovina je u Jerusolimu mlaka. Uvoz iz Transjordanije zbog kiše je neznatan. Cijene su visoke.

Novo tekstilno poduzeće u Palestini. Kako »Mišar Vetaasih« javlja, namjerava industrijalac Delphmer da u Palestini osnuje glavnicom od L 30—40.000 predionicu i tkaonicu. Sa strane vlade obećana mu je pomoć u svakom pogledu. Mnoge sreske uprave izjavile su se pripravnim, da mu odstupe zemljište. Delphiner, koji imade brojna poduzeća u Beču i Austriji, boravi momentano u Libanonu i Siriji, da ondje prouči tržišne prilike. Kako se glasa, započet će radovi već u proljeću.

Porast cijena palestinskim narančama u Engleskoj. Poboljšica u palestinskim narančama koju smo u decembru javili, održala se. Pošiljke odgovarale su potražnji, pa su stoga cijene u Engleskoj trajno rasle. U Liverpoolu iznašale su u januaru za I. vrst 14—14/3, sredinom februara 14/6—15/6, a krajem februara već 17/6—18/6. U zadnjim danima postignuta je pače cijena od 20 šilinga. Ovaj obrat na engleskom tržištu prouzročen je držanjem španjolskih eksportera, koji su ograničili svoje pošiljke u Liverpool, da postignu bolje cijene. Osim toga zahtijevaju, da se dosadanje privatne dražbe pretvore u javne, jer bi se tako polučile bolje cijene. I štrajk engleskih lučkih radnika mnogo je doprineo ovom poboljšanju, jer su mnoge inozemne pošiljke izostale. Engleski trgovci voćem izrazili su svoje zadovoljstvo, što im je uspjele uvećati tržište palestinskim narančama. Možemo se dakle nadati, da će ovogodišnja sezona naranča ispasti na zadovoljstvo palestinskih kolonista.

Dobivanje asfalta na Mrtvom moru. Kako nam iz Hebrona javljaju, bila je krajem februara u okolišu Mrtvog mora silna bura, koja je izbacila velike količine asfalta na zapadnu obalu. Veliki dio arapskog pučanstva u Hebronu uposlen je time, da sabire ovaj mineral, koji se u Hebronu kupuje kilogram po 3½ pijastra. Pred rat slala se gotovo cijela produkcija asfalta u Beirut, gdje se ukrcavala na lađe; za palestinske trgovce nije to dakle bilo

probitačno, no tim više za sirske brodovlasnike. Kako se glasa započela je opet ova divlja trgovina, akoprem je izvoz dozvoljen samo uz posebnu licenciju. Jedine palestinske firme, koje ovaj materijal preraduju jesu Kremeneckijevi zavodi u Tel Avivu, koji godišnje trebaju 2 tone asfalta za proizvodnju električnih baterija i Hasharon kompanija u Jafi, koja treba asfalt kod fabrikacije pluta. Uvežena roba stoji 7 funti po toni, jeftinija je dakle nego domaći materijal. Razlog je tome što je domaći mineral narovan i vanredno čist, dok je uveženi samo sporedni produkt kod fabrikacije ulja.

Keren Hajesod

Keren Hajesod delegacija u Skandinaviji. Dr. Helfmann nastavio je svoje putovanje, dok se dr. Apfel povratio u Berlin. U Finskoj rad napreduje usprkos nepovoljnog vremena. Početak je učinjen u Wiborgu, gdje je dr. Helfmann srdačno dočekan sa strane jevr. organizacija i općine. Rezultat akcije je 150.000 finskih maraka u mjenicama ili gotovini. U Helsingforsu preuzela je općina akciju u svoje ruke. Kod jedne čajanke uspelo je dr. Helfmannu da sabere 100.000 f. m. I u Abou bio je uspjeh velik. Cjelokupno jevrejsko pučanstvo učestvovalo je kod Keren-Hajesod skupštine. Gotovo svi članovi općine uplatili su prinose za godinu 1923. Mnoge supskripcije povišene su.

Dohoci Keren Hajesoda od oktobra 1923. do januara 1924. Niže donajamo doprinose Sjedinjenih Država, Evrope i prekomorskih zemalja unutar oktobra i januara.

Kako se razabire, glavni doprinosi dolaze iz Sjedinjenih Država, no i dohoci iz evropskih zemalja znatni su, akoprem zaostaju za očekivanom svotom, koja bi odgovarala potrebama. No i u tome se već zapaža trajni napredak.

Da se pokrije redovit ipalestinski budget i ostale obveze potrebno je najmanje L 40 hiljada mjesečnih, dok je dosada poprečno mjesečno ulazilo samo L 20.000. Ne smijemo žaliti nikakovog truda, da se ova svota poviši.

	Oktobar	Novembar	Decembar	Januar	
Sjedinjenih Država	L 8.950	22.375	17.442	19.901	68.667
Evrop. zemlje	9.403	6.583	8.977	9.138	34.103
Ostale prekomorske zemlje	1.005	4.296	2.992	4.764	13.057
	19.359	33.253	29.412	33.804	115.830

Iz Jugoslavije

Akcija za jugoslavensku halučku farmu u Osijeku. 25. ovog mjeseca stigoše u Osijek g. ing. Hugo Zaloscer i tajnik S. C. J. g. dr. Alfred Singer, da provedu u tom gradu akciju za jugoslavensku halučku farmu. Još iste večeri sazvan je sastanak članova odbora mjesne cionističke organizacije, na kojem su delegati razložili potrebu hitne i temeljite provedbe ove akcije i odmah se slvorili za ključni glade načina povredjenja. U pratnji i uz pripomoć revnih gospodja započela je slijedećeg dana sabirna akcija, koja je našla lijep odziv kod osiječkih Židova pa se u tri

Iz Židovskog Nacionalnog Društva u Sarajevu. Kako nam iz Sarajeva javljaju, prijavio je g. dr. Atias kao predstavnik permanentnog odbora sarajevskih Jevreja u jednoj skupnoj listini preko 300 lica za članove Židovskog Nacionalnog društva, pa je odbor riješio, da se ova lista ne uzme u obzir, jer je netačna i jer

po §-u 5 društvenih pravila pripada odboru pravo o svakom licu da odluči, hoće li da ga primi za člana ili ne i svatko ima sam da se prijavi ili preko jednoga odbornika. S toga je odbor priposlao licima navedenim u skupnoj listini pojedinačne štampane pozive, da se prijave za članove društva. Na ove pozive odazvalo se tek nekoliko lica. Dne 11. o. mj. primio je odbor riješenje policijske direkcije kojim se nalaže, da s mjesta primi prijavljene u društvo pod prijetnjom raspusta društva. Ovo riješenje uslijedilo je nakon intervencije permanentnog odbora kod Velikog Župana.

Ne ulazeći u spor, mi sa žalošću konstatujemo, da se borba, koja je pred nežidovskom javnosti započela sredstvima, koja su po našem mišljenju za osudu. Bilo je zacijelo u toj borbi ličnih ambicija i protivština i drugih načina, da se u okviru društva i statuta interno izvojsiti ovaj boj do kraja, ako je već kome do toga, da sije razdor. Kako čujemo, u skupnoj listini bilo je raznih netačnosti, nekoja lica nijesu sama potpisala svoj pristup, nekoja su po dva puta prijavljena, a nekoja su već bili članovi društva, pa po tome izbija tendencija ne toliko da se ide za povećanjem broja članova koliko za stvaranjem majoriteta za lica, koja hoće da trgnu na se vodstvo društva. Ne smatramo ispravnim, da se zaziva vlast da pača u autonomiju naših društava, jer se time izazivlju opravdana neraspoloženja u toliko više, što na rješavanje vlasti mogu da utiču više politički, a ne samo zakonski momenti, i jer ovako prijeti opasnost, da se društvo raspone, ili bar da se primora odlične radnike na polju židovskog narodnog djelovanja, čije su čiste intencije oprobane dugogodišnjim radom, da se ozlojedjeni i ojadjeni ovom bezobzirnom borbom povuku sa polja javnoga rada.

Najblaže što možemo da kažemo ovom prilikom jest, da sa stajališta naših narodnih interesa ovaj način borbe, prvo uz zazivanje asistencije nežidovske javnosti, a zatim uz prizivanje policajnih mjera ne možemo a da ne osudimo. Mi se tek možemo nadati, da će sarajevska židovska javnost, uvidjevši da ovo njoj i židovstvu ne može biti na korist, već samo na moralnu štetu, poučiti aktere te borbe, da idu krivim putem.

Glavna skupština Žid. Nacij. Društva u Sarajevu. — U utorak, dne 18. marta o. g. u 8 i po sati održavat će se u velikoj dvorani »Židovskog Doma« ovogodišnja redovita glavna skupština toga društva, i to s ovim dnevnim redom: 1. Predsjednikov pozdrav; 2. Izvještaji upravnog odbora: a) izvještaj tajnika, b) izvještaj blagajnika, c) izvještaj bibliotekara, d) izvještaj komesara Žid. Nar. Fonda, e) izvještaj referenta hebrejske škole »Safe-Berura«, f) izvještaj referenta za »Židovsku Svijest«, 3. Izvještaj nadzornog odbora. 4. Debata k izvještajima i podijeljenje apsolutorijuma; 5. Izbor novoga odbora; 6. Predlozi. 7. Eventualije. — Radi malenog prostora, imaće pristup u dvoranu samo članovi, koji će se moći iskazati društvenom legitimacijom. Predloge i žalbe valja podnijeti na 8 dana prije skupštine.

Jevrejski muzej u Beogradu. Loža »Srbija« nezavisnog Bne Berit-reda u Beogradu zaključila je, da u Beogradu osnuje

jevrejski muzej, kako da se usčuvaju stari spomenici naše povijesti. Loža se obraća na vaskoliko Jevrejstvo, da ga potpomogne u njegovom nastojanju, te umoljava, da mu se poklone dokumenti i predmeti važni po našu prošlost. Zbirka muzeja imala bi se dijeliti u 3 kategorije:

1. rukopisi i otisci. Ovamo spadaju jevrejske knjige odštampane u Beogradu ili u kojem drugom mjestu SHS. Knjige odštampane u inozemstvu, u koliko se odnose na Jevreje u državi SHS. Rukopisi pisma i t. d.

2. slike i uspomene. Prinjerice: fotografije, slike ljudi, čija je nošnja značajna za koje vrijeme, slike sinagoga i drugih zavoda i t. d.

3. starine i relikvije kao starinske nošnje, megile, minore, sabatski svijećnjaci i t. d.

Predmeti ovi često ostaju neopaženi, pa im se ne zna ni za vrijednost. Umoljavamo stoga, da se s njima potpomogne Jevr. Muzej u Beogradu. Uprava muzeja će o stanju muzeja obavijestiti javnost.

Za ložu »Srbija« N. O. R. R.

Dr. I. L. Alkalyay, predsjednik.

Hakenkrajclarske agitacije u Novom Vrbasu. Beogradski listovi donijeli su već bilješke o jačanju hakenkrajclarske agitacije u Novom Vrbasu. Šire je studenti, koji se vraćaju iz Njemačke sa studija. Prilikom zabave jevr. omladine Novog Vrbasa nastojali su, da pomoću letaka i oglasa naruše mir. Inteligencija Novog Vrbasa nije ovoj provokaciji nasjela, već je demonstrativno pohodila ovu zabavu.

Izlet u Palestinu. U vezi sa ranijim saopćenjima ovaj Palestinski ured javlja ovo:

Prema obavijesti Departementa za useljennje i putovanje Palestinske vlade predviđene su izvjesne olakšice za one izletnike u Palestinu, koji imaju jedino namjeru da proborave do tri sedmice u zemlji.

Te su olakšice vezane uz slijedeće uvjete: da se oni, koji kane prigodom Pesaha učiniti izlet u Palestinu prijave ovom Palestinskom uredu uz izjavu da nije svrha njihova puta naseliti se u Palestini.

Za propagandu i za održanje veza sa britskim konzulatom imenovao je Palestinski ured u sporazumu sa Radnim odborom SCJ. odbor, u koji su ušla gg. ravnatelj Lav Stern, dr. Salamon Löwy, Aleksandar Silberschein i Haus Hochsinger.

Upućuju se interesenti da se smjesti slave u vezu s ovim Palestinskim uredom, jer se pogodovna avisa mogu da ishode samo u razdoblju od 15. marta do 15. aprila o. g.

Za izletnike preko Trsta ovaj će Palestinski ured na njihovu želju nabaviti visa britanskog konzulata u Zagrebu.

Upozorava se ponovno, da zasebni parobrod polazi iz Trsta 9. aprila ove godine, pak oni, koji kane s ovim parobrodom da putuju, neka se jave smjesti hitno najkasnije do 20. ovog mjeseca.

Palestinski ured, Zagreb, Ilica 31.

Veče židovskih pjesama u Zagrebu. U nedjelju 16. marta priredit će na sijelu »Judeje« gosp. M. B. Rikov tenorista i nadkantor. iz Šanghaja u vijećnici bogoštovne općine, Palmotićeva ulica 16, večer židovskih pjesama.

Htjeli bismo tom prilikom upozoriti javnost na činjenicu, koja će sigurno biti i poznata, da je gosp. Rikov priredio slično veče u Sarajevu u krilu »Lira« židovskog pjevačkog društva, te da je njegove vlastite kompozici-

je židovskih sinagogalnih arija, kao i interpretacija pučkih pjesama sva kritika, židovska i nežidovska, popratila iskrenim simpatijama. Gospodin Rikov je snažan tenorista te je umio da publiku zagrije za židovsku pjesmu.

Prije same interpretacije pjesama održao je gosp. Rikov kratko predavanje o pučkoj pjesmi.

»Judeja« pozivlje ovime židovsko građanstvo na ovo sijelo, koje počinje u 8 i pol sati na večer.

Hevra Kadiša u Zagrebu

isključivo pogrešno društvo, postavilo je u vijećnici bogoštovne općine sjednica vijeća Hevre Kadiše. Istoj su pribivali gotovo svi članovi Vijeća, a ispred bogošt. općine predsjednik g. dr. Hugo Kon.

Predsjednik Hevre gosp. S. A. Alexander otvorio je sjednicu i pozdravivši prisutne izvjestio o broju članova i o stanju društvene imovine te održao pomen pokojnim članovima društva, preminulima tokom prošle godine. Iza toga je pročitao izvještaj predsjednika g. Maksa Hirschlera o djelovanju predstojništva, iz kojega proizlazi, da karitativna djelatnost kao i financijski rezultat posve zadovoljuje tako, te je predsjedništvo bilo u ugodnom položaju da zadovolji svakoj molbi, koja je bila na nj upravljena; bilo mu je moguće da uvijek izvrši sve zadatke »H. K.« da ublaži bijedu, nahrani gladne i opskrbi neimućnike odjećom i obućom.

U financijskom pregledu izvjestio je, da je uspelo društvenu imovinu povećati za 83 hiljade dinara, ma da izdaci iznašaju:

64.000 za potporu siromasima;

7.500 dinara za subvencije židovskim institucijama;

22.000 dinara za pogrebne troškove posve neimućnih Jevreja.

Ovaj se rezultat mogao postići hvala velikoj požrtvovnosti svih članova naše općine, te zdušnom radu gabaja g. Goldbergera, Haasa, Schulmanna i Weisera.

Iza toga je predsjednik općine g. dr. Kon izrekao tople riječi priznanja nad djelovanjem društva. Izvještaj je jednoglasno primljen do znanja, te predsjedniku i gabajima izrečena hvala.

Iza toga je slijedila diskusija o gradnji židovske bolnice i mrtvačnice. U diskusiji su sudjelovali predsjed. društva g. Alexander, predsjed. bogošt. općine g. dr. Kon, te gg. Schreiner, Engelsrat, dr. Löwy, Rothstein i Hirschler.

Jednoglasno je odobren prijedlog dr. Löwy-a da se izgradi židovska poliklinika i mrtvačnica. Izabran je pripremljeni odbor, u koji ulaze gg.: predsjednik općine dr. Kon, predsjed. i podpredsjed. »H. K.« Alexander i Hirschler, te gg. Is. Frank, dr. Löwy, ing. Menzer, Kauders i Rothstein.

Ovom je odboru povjerena zadaća, da preduzme predradnje oko realizovanja spomenutih projekata, kako bi se ostvarila davna želja sviju članova ovdašnje općine.

Saglašavamo se s izvodicima g. dr. Kona, koji je sa radošću konstatirao novi smjer u radu društva. Dok je isto prije bilo gotovo

U nedjelju 9. ovog mjeseca održana je u zadnje vrijeme svoje karitativno djelovanje na mnogo širu bazu i time u velike olakšava djelovanje bogoštovne općine.

Naročito si je »H. K.« steklo zasluge podupiranjem sirota subvencijama rabinatskim kandidatima, drugim židovskim djacima. Do-

mu Lavoslava Schwarz, židovskoj djačkoj menzi itd. — S pravom je g. dr. Kon upravo apel na sve općinare, koji još nijesu članovi »H. K.«, da se začlane i tako omoguće proširenje blagotvornog i plemenitog rada »H. K.«

Dr. Beno Stein u Palestini. Radni odbor SCJ. primio je od dra. Steina dopis iz Palestine, u kojemu izvješćuje o svojim pregovorima sa kompetentnim mjestima, upogled osnutku halučke farme. Izražava zadovoljstvo sa do sada postignutim uspjehom i nadu, da će pregovore povoljno dovršiti. Naročito ističe svoju radost nad činjenicom, što se svuda čuje najveće priznanje za naše halucim, za njihovu sposobnost i ozbiljnost. I nas ispunjaju ove povoljne vijesti zadovoljstvom, a onima, koji prikupljaju i onima koji daju priloge za osnutak jugosl. halučke farme neka budu potstrek za ustrajnost u radu, odnosno za davanje.

Purimski maskirani ples priredjuje židovsko narodno društvo u Zagrebu dne 22. marta ove godine u svim prostorijama »Music Hall«-a. Sudeći po opsežnim pripravama raznolikim atrakcijama s kojima priredjivački odbor želi da iznenadi posjetitelje i po velikom interesu, koji vlada za ovaj ples, razvit će se isti u pravu purimsku veselicu.

TJEDNI KALENDAR RADA.

Subota, 9. veadara, 15. marta.

U 2½ sata: Sastanak sa djecom (menza).

U 8½ sati: Sijelo Judeje (Ferdo Krautblatt: Nekoliko riječi o nama i o omladinskom pokretu).

Nedjelja, 10. veadara, 16. marta.

U 2½ sata: Sastanak »Literarnih sastanaka«. (Mikolaš: L. N. Tolstoj. Čitanje »Rada«).

U 2½ sata: Sastanak »B'net Cijona«, Palmotićeva ul. 16.

U 4 sata: Čajanka Žid. Nac. Društva u restoraciji Nove Pivane.

U 8½ sati: Veče pjesama »Judeje«. (Pjeva g. Rikov.) Palmotićeva 16.

Ponedjeljak, 11. veadara, 17. marta.

U 7 sati: Pjevačka Sekcija, Palmotićeva 16.

Utorak, 12. veadara, 18. marta.

U 8¼ sati: Nevezani sastanak »Literarnih Sastanaka«. Palmotićeva 16.

U 8½ sati: Sjednica R. O. S. Ž. O. U. Ilica 31.

Srijeda, 13. veadara, 19. marta.

Sjednica R. O. S. C. J.

U 7 sati: Sjednica vrhovnoga vodstva, Palmotićeva ul. 16.

Četvrtak, 14. veadara, 20. marta.

U 8½ sati: Šah sekcija, Palmotićeva ul. 16.

Petak, 15. veadara, 21. marta.

U 8½ sati: Zajedničko purimsko sijelo (menza).

Sport

PROSLAVA HAKOE — GRAZ.

(1919.—1924.)

(Put zagrebačkog Makabija u Graz.)

Proslava Hakoe povodom petgodišnjice njenog opstanka, lijepo je uspjela. bila je trijumf sportskog i društvenog osjećanja gradačkih Židova.

Makabi (Zagreb) odazvao se svojom nogometnom sekcijom na tu proslavu. Por vodstvom pročelnika sekcije g. Moše Albaharija krenulo nas je preko 20 osoba (što igrača, što pratilaca) u subotu 8. o.

mj. u Graz. Na kolodvoru smo bili dočekani i zatim razmješteni po privatnim kućama.

U subotu na večer prisustvovali smo svečanom sportskom sijelu. Unaprijed moramo da istaknemo vanredan rad učitelja i vodja pojedinih sekcija. Nakon prve točke (muški pomladak) redalo se mačevanje, hrvanje, zatim veoma brojno žensko članstvo sa prostim vježbama i ručama, muško članstvo na preči, koje se veoma odlikovalo preciznim izvajanjem vježbi, te napokon boks.

Ovdje moramo da spomenemo utješljivu činjenicu, da »H.« ne tjera jednostrano šport, već da se njeni članovi bave sa više grana športa, pa je prema tome i njeno članstvo vanredne tjelesne konstrukcije.

U nedjelju 9. o. mj. odigrana je nogometna utakmica između »H.« i »Makabija« (Zagreb) na vlastitom igralištu »H.« (Zagreb neka to uzme za primjer.)

Nakon pozdrava izmjenjeni su uobičajeni spomen-darovi. »Hakoah« (Graz) predaje jednu statuu nogometnog igrača, dok »Makabi« uzvrća svilenom zastavicom u bojama društva.

Utakmica svršila je zasluženom pobjedom »H.« (4:1), ali diferencija je malo prevelika. Realniji bi bio 1 gol razlike. — »H.« u postavi: Freiburger II. — Betlheim, Shähter — Fodor, Grünhut, Friedländer — Adler, Löwenstein, Iso Ganzl, Kraus P., Weiss. — »Makabi«: Mondschein — Kraus Laci, Šorš D. — Neumann, Heves, Kacaf — Fuchs I., Jellinek, Fenichel, Nussbaum, Fuchs II.

Kod »H.« najbolji: Fodor (najbolji u polju), Betlheim, Grünhut, Ganzl, Adler. Kod »M.« Kacaf, Mondschein, Fuchs I., Nussbaum, Fenichel. Za »H.« zabilježili: Kraus P., Löwenstein (11 m) i Ganzl (2). — Za »M.« Nussbaum.

U 7 sati bio je banket u čast gostiju. Osim Zagrebčana bili su prisutni: predsjednik »Hakohe« — Graz gosp. dr. Otto Spiegel, predsjed. bečke »Hakohe« g. dr. Körner, predsjednik židovske bogoštovne općine Graz g. dr. David Stern, nadalje dr. Löhner-Beda i drugi. Na pozdravne govore i zdravice odgovorio je u ime »Makabija« član centralnog odbora g. Dragutin Steinhardt, zahvalivši se na bratskom prijemu i uručivši za uspomenu na tamošnji boravak lijepi dar (statua pobjednik).

Nakon banketa krenulo se na Akademiju sa plesom.

Svečani govor držao je predsjednik gradačke »H.« g. dr. Otto Spiegel. Nakon pozdrava pokazao je kratak historijat i razvitak društva. Iza njega je vatrenim i proćućenim govorom dr. Körner razlagao misli sa puta »H.« (Beč) po Palestini, rad onih u Palestini i onih izvan Palestine za Palestinu. Njegove riječi proizvele su jaki dojam na veoma brojnu i otmjenu publiku. U ime bogoštovne općine pozdravio je g. David Stern. Nakon dobro otpjevanih tačaka (gdja. i g. Raslag) stupio je na podij poznati i obljubljeni dr. Löhner-Beda, koji je recitirao nekoliko svojih duhovitih djela. Iza toga trajao je ples do 3 sata, na kojemu su naši »Makabejci« prilično aktivno sudjelovali.

Na koncu moramo da spomenemo vanrednu gostoljubivost gradačkih obitelji i sportskih drugova. Ono što smo u Grazu

proživjeli, ostatak e nam u lijepoj uspomeni. I zato se sa ovog mjesta još jednom zahvaljujemo. Pa ako sumiramo njihov rad i napredak, i prilike, pod kojima se to zbiva (a one nisu baš lake i povoljne), to im se još većma divimo i kažemo, da gradski Židovi mogu biti ponosni sa svojom »H.«, a »H.« sa svojim članstvom i svojom publikom. Zato Hedad i l'hitraot u Zagrebu. St.

**Leipziger Stahlfederfabrik
HERM. MÜLLER A. G.
LEIPZIG**

Glavno zastupstvo za kraljevinu S. H. S.
Dion. društvo „MERKUR“
veletrgovina i konfekcija papira
ZAGREB
Ilica 31 Telefon 17-95.

„SIDRO“

d. d. za trgovinu željezom
Zagreb, Vlaška ul. 40, tel. 69 i 21-30

Prispjela veća količina
počinčanog i bijelog lima
u svim dimenzijama

**ELSA RICHTER rod. BRAUN
ŽELJKO RICHTER**

vjenčani

Koprivnica Zagreb
Mjeseca marta 1924.

**Gumene pete i
Gumene potplate**

jeftinije i trajnije su nego od
kože! Najbolja zaštita protiv
vlage i zime!

**„LYRA“ BLEISTIFTFABRIK
NÜRNBERG**

Glavno zastupstvo za kraljevinu S. H. S.

Dion. društvo „MERKUR“
veletrgovina i konfekcija papira

ZAGREB

Ilica 31 Telefon broj 17-95.

IMPORTNA KUĆA

D. HIRSCHL I DRUG

SA MŠTE 51 ZAGREB SAJMŠTE 51

TELEFON BROJ 22-72.

TELEGRAM: HISCOMP.

nudja na veliko manufakturnu robu

6% Uloške na knjižice ukamaćuje odsele sa
te vraća iste bez otkaza **6%**
MEDJUNARODNA BANKA D. D.
ZAGREB NIKOLIĆEVA 7 TERAZIJE 23 BEOGRAD

**J. B. SOELLNERS Nachf. A. G.
REISSZEUGFABRIK
NÜRNBERG**

Glavno zastupstvo za kraljevinu S. H. S.

Dioničarsko društvo
„MERKUR“
veletrgovina i konfekcija papira
ZAGREB, Ilica 31. Telef. 17-93.

„M A C H E R“

Agentura za prodaju kuća i zemljišta.
Berislavićeva 4. - ZAGREB - Telefon 16-67.

Industrijalci, Banke-Bankari, Dioničarska društva, Amerikanci, advokati, lekari, senzali, trgovci, veliki i mali posjednici najprije, najlakše, najbrže, najjeftinije, najuspješnije možete kupiti-prodati kuće, vile, vinograde, gradilišta zemljišta, veleposjede, ako se obratite na opšte sa svog dobrog glasa poznatu koncesioniranu i sudbeno protokoliranu tvrtku „MACHER“

Prva hrvatska veletrgovina željeza i
željezne robe

Ferdo Hirschl k. d.

Jelačićev trg 13 ZAGREB Telefon br. 279
Poslovnica: Petrinjska ulica broj 4

Preporuča svoje bogato skladište željezne robe, posudja, gospodarskih strojeva, kućnih uređaja, te sve vrste građevnih potrebština. Solidna roba, brza posluga, cijene umjerene.

ELEVATOR

D. D. ZA KEMIJSKU INDUSTRIJU

Kukovićeva ulica 30 - ZAGREB - Telefon broj 27-95

Kozmetički odio „ESA“

EAU DE COLOGNE, EAU DE COLOGNE RUSSE, BAY-RUM, EAU DE QUININE, ODIX VODA, ODIX PASTA, ODIX PRAŠAK ZA NJEGU USTA I ZUBI, „ESA“ OSVJEŽUJUĆA VODA IZA BRIJANJA, „ESA“ CREAM (BEZMASNA), „ESA“ GOLDCREAM, PARFUMI NAJBOLJE VRSTI

Proizvadjia jedinu najbolju te domaću

ELEVATOR RADIUM francusku rakiju (vinovicu)

Najveća tvornica pečatnog voska u svim kvalitetama

Tužnim srcem javljamo ovime svim našim rođacima i prijateljima žalosnu vijest, da nam je naša draga supruga, punica i baka

MARIJA BAUER rođjena **SCHWARZ**

preudata Fischer

nakon kratke teške bolesti dne 5. marta 1924. u pet sati poslije podne u 71. godini života preminula.

Smrtni ostaci mile nam pokojnice sahranjeni su dne 7. marta 1924. u 10 sati do podne na židovskom groblju u Požegi.

Josip Fischer, suprug Vječna joj spomen djeca :
snahe i zet : Roza Neumann rodj. Bauer
Marija Bauer rodj. Mechner David Bauer
Josipa Bauer rodj. Mahler Otto Bauer
Jakob Neumann unuci : Samuel Bauer
Dr. Iso Neumann Emica Bauer
Feodora Neumann rodj. Haas Herta Bauer
Ivor Bauer Ruth Bauer
Eva Bauer

Najviše uspjeha
u Vašem podu-
zeću možete po-
lučiti ako opla-
šujete u našem
listu!

Tko oglašuje --
taj napreduje!!

Kroz decenije
poznati i pre-
kušani od ka-
trana čisti ma-
terijal
za pokri-
vanje-
kro-
vova

RUBEROID

izoliranje
nepro-
močljivo,
trajno, lije-
nje za uzdr-
žavanje nepo-
trebno.

Uzorke besplatno šalje

Hrvatska

industrija katrana

dioničarsko društvo
u Zagrebu

Trenkova 18 - Telef. 3-64

Nudi vlastite proizvode: Krova-
n ljepenku katranisanu, ploče za izo-
liranje proti vlazi, kameno-ugljeni
katran, katranovo ulje, smolni ce-
ment, naffalin, benzol dupl. raff. i
sve ine katranove derivate, kolo-
maz, mast za strojeve i gatre itd.

Domaćice
tražite kod Vašeg trgovca
samo najbolje belgijsko
Plavilo
za rubije

Zaštitni znak sa znakom „Deva“

Glavno skladište za Jugoslaviju:

„Patria“

zadruga za kemijske
potrepštine, Zagreb,
Preradovićeva ul. 12
: Telefon broj 16-91 :

VREĆE

iz jute, tekstilita i papira nove i upo-
trebljene u svim dimenzijama za bra-
šno, posije, ugalj i t. d., dobiju se
najjeftinije kod tvrtke

SCHOTTEN I DRUG

Vrhovčeva 13 ZAGREB Telefon 10-85

Kupujemo sve vrste upotrebljenih vreća
uz najveću dnevnu cijenu --
Zaved za posudjivanje nepremovnih posjava

Zaštitni znak

Prodavaoci dobivaju znaan popust. - Čuvajte se bezvrijedni-patrova.rin

Prava

„ERENYI“-DIANA

francuska vinovica - najbolji kućni lijek
za njegu kose, usta, zuba, proti reumatizmu

Cijena male boce Din. 6
srednje „ „ 16
„ „ „ 32

Gener. zastupstvo za Jugoslaviju

JUGOPHARMACIJA D. D.

(Diana-odio)

Prilaz 12 - ZAGREB - Tel. 9-31

Specijalna trgovina

D. M. C.

robe, vune i svile za jumpere
kao i razni drugi pamuci za ve-
zanje i pletenje.

F. Schwarz i drug
Ilica 45. ZAGREB, Telefon 2-56

Odio na malo. Odio na veliko.

Na veliko!

Na veliko!

JUŽNO VOĆE

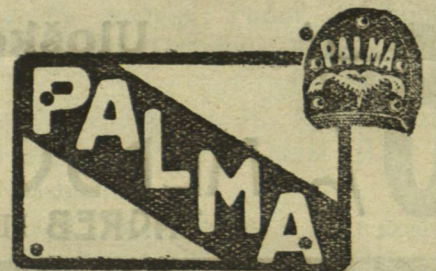
limuna, naranča, smokva, badema,
datulja, sultanina, malaga, itd.
uz najjeftinije cijene kod

I. Dragoner, Zagreb, Nikolićeva 4.

Jedino najveće specijalno skladište krat-
ke nakitne i pletene robe samo na
veliko, niske cijene, solidna podvorbna

Dragutin Uilmann, Zagreb
Ilica 36 Ilica 36

Nosite radi njihovih
mnogih prednosti

kaučuk pete i potplate.

PAMUK

sve vrsti i
u svim brojevima

Žuti — bijeli — farbani

A. ROM AO

ZAGREB,

Boškovićeva ulica broj 15

Brzjavi: DIANA Telefon broj 23-66

MOLINO

žutica platno

šifoni

vata (za poplune)

Metalokemika
d. d.

za kemičke i rudarske proizvode

Zagreb

Strossmayerova ulica br. 6
Brzjavi: Metalokemika

Beograd

Kralja Petra ulica br. 62
Telefon interurb 16-11

KOVINSKE i željezne polufabrikate
KOVINE i sve kovinske legure
KEMIKALIJE, osobito

modra galica

Prva banatska fabrika makarona i testa
a. d. Veliki Bečkerek. (Banat)

Telefon 271-272

Brzjavi: Makaroni

nudja svoje nadasve dobre vrsti tjesta iz
garantovane čiste banatske krupice (gries)
po napuljskom sistemu uz najpovoljnije
cijene.

Naročito preporuča
košer šel pesah

fabrikate, koji se proizvadjaju po nadzorom bečkerečkog nadzornika
Glavno zastupstvo za Zagreb

Makso Weiss